

ЕТИКА У НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ И ПУБЛИКОВАЊУ

Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Предавања	СИР	ЕСПБ
	обавезни	II	15	45	8

Школска година у којој се предмет реализује: 2014/2015

Врста и ниво студија, студијски програми: Докторске академске студије III циклуса из Биомедицинских истраживања. Студије трају 6 семестара, 180 ЕСПБ.

Циљеви изучавања предмета: Циљ предмета Етика научноистраживачког рада је да студентима докторских студија омогући:

- упознавање са основним принципима медицинске етике и процену етичких ставова у односу на специфичне медицинске проблеме.
- овладавање начелима етике у предклиничким и клиничким истраживањима;
- познавање разлика између етичких и законских проблема;
- развијање критичког мишљења у поступку етичке анализе
- усвоје најбољих моралних и Професионалних стандарда као и принципа етичког и Професионалног понашања истраживача.
- усвајање става да се поред стручног знања, широј академској заједници и друштву у целини пренесе идеја интелектуалног поштења и подржи развој критичности, самодисциплине и правичности у научноистраживачком раду
- у практичном смислу стечена знања и вештине треба да оспособе студенте за самостално креирање етичких протокола својих будућих истраживања.

Име и презиме наставника и сарадника: Проф. др Владимир Јуришић

Исходи предмета: знања, вјештине и ставови

Знања која ће студент стећи:

По завршетку наставе од студента се очекује да буде способан да:

- да наведе и објасни етичке принципе и стандарде у етичком истраживању;
- наведе и објасни легистратуру која се односи на област Биоетике;
- примени националне, европске и међународне законске прописе, као и права и обавезе из здравствене заштите и здравственог осигурања републике Србије;
- опише основне постулате Међународне декларације о генетским подацима човека
- наведе допринос генетичког инжењерства развоју молекуларне биотехнологије – етички изазов 21. Века;
- изврши анализу актуелних стандарда Добре Клиничке и Добре Лабораторијске праксе и дефинише фазе развоја лека;
- испита етичка ограничења клиничко-истраживачких пројеката и дефинише област и значај деловања независног Етичког комитета и објасни појам омбудсмана;
- анализира основне принципе добровољног пристанка информисаног пацијента у клиничком испитивању;
- наведе разлику између патернализма и аутономије у односу лекар-пацијент;
- објасни појам еутаназије, однос према умирућем болеснику, основне принципе палијативног збрињавања терминалних болесника;
- дефинише етичке дилеме које прате артефицијални прекид трудноће као и улогу Етичког комитета у овој ситуацији;

- Самостално изради етички протокол за експериментална и клиничка истраживања и упути захтев Етичком комитету за одобрење истраживања

Вештине и ставови које ће студент стећи:

На крају наставе студент ће бити оспособљен да:

- прихвати и поштује принцип интелектуално поштење као основни принцип етичког кодекса у свим фазама експерименталног и клиничког истраживања и настајања научног дела
- изгради лични став да примена етичких принципа у истраживању и интелектуално поштење представљају не само моралну него и стручну категорију даљег научноистраживачког Професионалног развоја

Садржај предмета:

Предавања:

Историјски развој биоетике: Хипократова заклетва, Женева конвенција, Савет Европе у Стразбуру –

Европска Конвенција о људским правима. Интернационални кодекс медицинске етике. Хелсиншка декларација са допуном (препорука лекарима у клиничким истраживањима). Медицинска деонтологија и медицинско право; **Етичка питања у биомедицинским публикацијама:** интелектуално не (поштење) у науци, грешке у науци: сива зона, подвале (обмане) улога Етичког комитета и значај омбудсмана, етички принципи коришћења и чувања лабораторијских животиња; **Пројекат хуманог генома:** могућност злоупотребе научних сазнања, етичка питања репродуктивних технологија, репродуктивног права, генетског тестирања, предиктивне медицине и еугенике, етички аспекти пренаталне дијагностике;

Етички принципи добре лабораторијске и клиничке праксе у биомедицинским истраживањима: агенција за лекове и медицинска средства Србије, поступак и процедура за регистрацију лекова и медицинских средстава, Европска и међународна регулатива, регулатива у Србији, чување поверљиве информације, informed consent (пристанак обавештеног пацијента), корупција и злоупотреба предклиничких и клиничких истраживања, морална и кривична одговорност, Суд части.

Изабране актуелне теме: Етичке дилеме у вези са трансплантацијом органа; Етички аспекти мождане смрти и еутаназија; Етички аспекти клонирања; Етички аспекти коришћења технологије стем ћелија; Етички аспекти артифицијелног прекида трудноће

Студентски истраживачки рад:

Дискусија и приказ случаја:

Дизајн рада у предклиничким и клиничким случајевима;

Приказ случаја: етички примери у клиничкој пракси, вулнерабилне групе пацијената;

„Информисани пристанак“;

Извори података, вођење документације и поступак добијања дозволе за експериментална и клиничка истраживања

Методе извођења наставе:

Предавања, студентски истраживачки рад у виду семинара

Препоручена литература:

1. Вучковић-Декић Љ, Миленковић П. Етика научноистраживачког рада у биомедицини (II допуњено и проширено издање). Медицински факултет у Београду:КАМ-ГРАФ, 2004
2. Марић Ј. Медицинска етика, Београд: Метраф; 2005.
3. ten Have, H. and Gordijn, B. Bioethics in a European Perspective. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2001.
4. Evans, D. and Evans, M. A decent proposal. Ethical review of clinical research. Chichester: Wiley, 1996.
5. Beauchamp T. L., Childress J. F.: Principles of Biomedical Ethics, 5th ed., Oxford University Press, New York, 2001.
6. Mazur J. Dennis: Evaluating the Science and Ethics of Research on Humans, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, Maryland, 2007
7. Биоетика код нас и у свету (уред. Маринковић Д, Магић З, Константинов К), Српска академија наука и уметности, Фраме арт, Београд, 2006.
8. Љубомир Тодоровић, Љиљана Вучковић Декић. Комуникација у биомедицинским наукама, Медицински факултет Крагујевац, 2008

Облици провјере знања и оцјењивање:

- активност на настави:

- колоквијум:

- завршни испит:

<50=5, 51-60=6, 61-70=7, 71-80=8, 81-90=9 и 91-100=10

Предиспитне обавезе	Број бодова		Број бодова
Присуство и активност на настави	20	Усмени испит	50
Колоквијум	30		

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Владимир Јуришић

Посебна напомена за предмет: Додатне информације о предмету се могу наћи и на web страници медицинског факултета: [www. mf-foca.rs.ba](http://www.mf-foca.rs.ba)